

Tadeusz Reroń

"Jan Paweł II - Encyklopedia nauczania moralnego", red. J. Nagórny, K. Jeżyna, Radom 2005 : [recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 13/2, 215-216

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jan Paweł II – Encyklopedia nauczania moralnego, red. J. Nagórny, K. Jeżyna, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne, Radom 2005, ss. 636

Zachwył osobą Jana Pawła II trwał właściwie od początku Jego pontyfikatu aż do śmierci. Dla jednych jest to związane z wiarą chrześcijańską, przynależnością do Kościoła katolickiego, któremu przewodzi Następca św. Piotra, Prorok naszych czasów. Dla innych wiąże się to raczej z zewnętrznymi atrybutami tego pontyfikatu: fascynowały liczne pielgrzymki, łatwość nawiązywania kontaktów z ludźmi, a także wszystko to, co wiązało się z chorobą i fizyczną słabością Papieża. Świadczenie życia i śmierci Ojca Świętego nie pozostało bez echa w ludzkich sercach. Napawa to nadzieją, że jego osoba i nauczanie na długo będzie wyznaczać poszukiwanie prawdziwego sensu i celu życia. W Janie Pawle II zarówno wierzący, jak i ludzie o innych przekonaniach światopoglądowych widzieli stały punkt odniesienia i autorytet moralny w rozchwianym i zagubionym na płaszczyźnie wartości świecie.

Ojciec Święty w swoim nauczaniu podejmował problemy nie tylko z zakresu wiary, ale i życia chrześcijańskiego. Zabierał właściwie głos we wszystkich ważniejszych sprawach, które dotyczą zagadnień moralnych. Najwymowniejszym tego świadectwem jest encyklika *Veritatis splendor*, odnosząca się wprost do moralności chrześcijańskiej, czy też encyklika poświęcona wartości ludzkiego życia *Evangelium vitae*, ale również dokumenty poświęcone małżeństwu i rodzinie oraz poszczególnym stanom i powołaniom w Kościele. Wielu jest takich, którzy uważnie wczytują się w to nauczanie i potrafią dość dobrze odczytać jego najważniejsze płaszczyzny i fundamentalne zasady. Inni jednak, zabierając się do czytania papieskich wypowiedzi, dochodzą do wniosku, że ogrom tego przesłania, a także trudności w jego właściwym odczytaniu nie dają im szansy na owocną lekturę. Jedni i drudzy potrzebują jakiejś pomocy w poznaniu orędzia moralnego Jana Pawła II.

Wydanie publikacji *Jan Paweł II – Encyklopedia nauczania moralnego* wychodzi na przeciw tego rodzaju oczekiwaniom. Wyrasta z przekonania, że bez głębszego poznania nauki Papieża nie będzie można odpowiedzieć na wyzwania moralne aktualnych czasów. Redaktorem publikacji chodziło o opracowanie przewodnika po nauczaniu moralnym Ojca Świętego, który miałby zachęcić do lektury papieskiego przesłania, a nie próbować w tym wyręczyć. Przyświecała im świadomość, że nie chodzi o opracowanie czysto naukowe, tylko o takie przedstawienie istotnych problemów moralnych, by to dzieło mogło służyć jako pomoc pastoralna dla kaznodziejów i katechetów, oraz dla tych wszystkich, którzy chcą lepiej zrozumieć aktualne przesłanie moralne Kościoła.

Należy podkreślić, że ta publikacja nie pozwala automatycznie odczytać w sposób integralny nauczania moralnego Jana Pawła II. Natura encyklopedii jest bowiem taka, że ujmuje wszystko aspektowo, że ukazuje jak najpełniej poszczególne tematy nauczania moralnego. Dzięki odsyłaczom do innych haseł Czytelnik może lepiej poznać, jak bardzo te problemy są powiązane ze sobą, jak wynikają jeden z drugiego.

Papieskie nauczanie moralne, ukazane w encyklopedii w sposób hasłowy, pozwala stwierdzić, że Jan Paweł II nie boi się zmierzyć z tego typu wezwaniami. Jest w tym wierny nie tylko Tradycji Kościoła, ale także samemu Chrystusowi. Ojciec Święty, świadom zagubienia moralnego współczesnego człowieka, chce go skierować ku Chrystusowi, gdyż

jest przekonany, że tylko w Nim może on odnaleźć prawdę i otrzymać dar nowego życia, a w konsekwencji w pełni odnaleźć siebie.

Encyklopedia ma na celu zachęcić wyznawców Chrystusa, by w nauczaniu moralnym Jana Pawła II nie tylko szukali pouczeń doktrynalnych, ale nade wszystko wskazań, jak pozostać wiernym Chrystusowi we wszystkich wyborach życiowych. Jakże gorące były niekiedy wezwania i apele, które kierował Jan Paweł II do poszczególnych ludzi, grup społecznych, narodów i całego świata. Nauczanie moralne Papieża trzeba bez wątpienia lepiej poznawać, ale co jeszcze ważniejsze, trzeba próbować wedle niego żyć. Encyklopedia niniejsza stanowi rodzaj przewodnika po istotnych kwestiach papieskiej doktryny i wskazuje szlaki, po których człowiek podąży.

Najważniejsze zagadnienia moralne współczesności w świetle nauczania Jana Pawła II przedstawione zostały w układzie alfabetycznym. Problemy poruszone w encyklopedii to m.in.: antykoncepcja, badania prenatalne, celibat, kara śmierci, klonowanie, korupcja, media, męczeństwo, pornografia, przyjaźń, przyjemność, rozwód, starość, wartość życia. Hasła te zostały opracowane przez teologów moralistów reprezentujących różne środowiska naukowe w Polsce, m.in. KUL: bp J. Wróbel, ks. F. Greniuk, ks. J. Nagórny, ks. K. Jeżyna; Uniwersytet im. kard. S. Wyszyńskiego w Warszawie: bp. A. Dziuba, ks. I. Mroczkowski; Uniwersytet Poznański: ks. P. Bortkiewicz; Uniwersytet Opolski: ks. P. Morciniec, Uniwersytet Olsztyński: ks. M. Machinek; PAT w Krakowie: ks. J. Kowalski, ks. J. Orzeszyńska; PWT we Wrocławiu: ks. T. Reroń.

Pozycja niniejsza ukazała się w serii encyklopedii odnoszących się do osoby Jana Pawła II. Wydano już bowiem: *Encyklopedię pontyfikatu 1978-2005*; *Encyklopedię nauczania społecznego* oraz *Encyklopedię dialogu i ekumenizmu*. Redaktorami *Encyklopedii nauczania moralnego* są: ks. prof. dr hab. Janusz Nagórny, dyrektor Instytutu Teologii Moralnej KUL, przewodniczący Sekcji Polskich Teologów Moralistów, oraz ks. dr hab. Krzysztof Jeżyna, kierownik Katedry Teologii Moralnej Szczegółowej KUL.

Można mieć nadzieję, że trud włożony w przygotowanie tego dzieła zaowocuje nie tylko lepszą znajomością nauczania moralnego Jana Pawła II, ale także sztuką życia na wysoką miarę wymagań Ewangelii – czyli świętością.

ks. Tadeusz Reroń

Ks. Janusz Królikowski, *Wady główne wciąż aktualne. Saligia*, Dom Wydawniczy „Rafael”, Kraków 2005, ss. 88

Wśród niebezpieczeństw i przeszkód na drodze realizacji powołania Bożego ważne miejsce zajmują wady moralne. Niosą one z sobą groźbę ponawiania grzechów, a więc potęgowania się stanu grzesznego i jego skutków. Jako sprawności działania zapewniają łatwość działania i przyjemność. Z czasem, zwłaszcza w postaci nałogu, eliminują wewnętrzny opór i wyrzuty sumienia. Wady moralne, podobnie jak cnoty, nie są wrodzone człowiekowi, jakkolwiek przynosi je on ze sobą na świat. Wśród wad istnieje grupa takich, które wywierają szczególnie szkodliwy wpływ na psychikę i na charakter moralny czynów. Nazywa się je głównymi dlatego, że stanowią źródło wykroczeń oraz innych wad moralnych, a nie dlatego, że ich złość jest największa.